

Justitieutskottets betänkande

1981/82: 37

om anslag till rikspolisstyrelsen m. m. (prop. 1981/82: 100 bil. 5, B 1, B 3 och B 8—B 10, jämte motioner)

ANDRA HUVUDTITELN

1. **Rikspolisstyrelsen.** Regeringen har i proposition 1981/82: 100 bilaga 5 (justitiedepartementet) under punkt B 1 (s. 38 och 39) föreslagit riksdagen att till Rikspolisstyrelsen för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 216 512 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82: 717 av Åke Polstam m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar om anordnandet av polisforskning vid polishögskolan och att i anledning härav inrättas en professur i ämnet.

I motion 1981/82: 1224 av Inger Lindquist m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga, under hänvisning till förslag i motion 1981/82: 2018 om inrättande av en professur i polisforskning vid polishögskolan, att riksdagen beslutar att till Rikspolisstyrelsen för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 217 012 000 kr. (yrkande 1).

I motion 1981/82: 1702 av Gertrud Hedberg m. fl. (fp) yrkas att riksdagen begär att regeringen ger rikspolisstyrelsen till känna vad som anförts i motionen om behovet av förbättrad utbildning för poliser om diabetes och insulinkänningar.

I motion 1981/82: 2031 av Gösta Bohman m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga, under hänvisning till vad som anförts i motion 1981/82: 2018, att riksdagen beslutar att en professur i polisforskning inrättas vid polishögskolan (yrkande 5).

Utskottet

Inledning

År 1981 fattade riksdagen beslut om riktlinjer för en reform i fråga om polisens uppgifter, utbildning och organisation m. m. (prop. 1980/81: 13, JuU 24, rskr 210). Uppgifter rörande det praktiska genomförandet av reformen har anförtrotts 1981 års polisberedning (Ju 1981: 02).

I polisberedningens uppgifter ingår att göra en organisatorisk översyn av rikspolisstyrelsen.

I budgetpropositionen anger departementschefen att han bedömt att 400 aspiranter bör tas in till polishögskolan under nästa budgetår. Regeringens förslag till medelsanvisning under förevarande anslag har beräknats med

utgångspunkt i rikspolisstyrelsens besparingsalternativ. Några nya tjänster föreslås inte bli inrättade.

Professur i polisforskning

I motionerna 717 och 2031 framställs yrkanden av innebörd att riksdagen skall besluta inrätta en professur i polisforskning vid polishögskolan. I motion 1224 begärs den ökade medelsanvisning (+500 000 kr.) under förevarande anslag som erfordras för inrättande av professuren fr. o. m. budgetåret 1982/83.

Som påpekas i motionerna bedrivs det i Sverige inte någon institutionaliserad akademisk forskning kring polisarbetet. Frågan var aktuell i samband med 1981 års polisreform. Den berördes i anslutning till de riktlinjer för polisutbildningen som riksdagen ställde sig bakom (prop. 1980/81: 13 s. 127, jfr JuU 24 s. 18 f). Vid behandlingen av frågan om huvudmannaskapet för polisutbildningen uttalade departementschefen att det är värdefullt om denna – utan att det nuvarande huvudmannaskapet ändras – i högre grad kan integreras med den övriga högre utbildningen. Han tillade att detta kan vara en utgångspunkt för en ökad satsning på polisforskningen, ett forskningsfält inom vilket otvivelaktigt åtskilligt återstår att uträtta. Det är naturligtvis av värde – tillade departementschefen vidare – om polisforskningen förankras i det allmänna högskoleväsendet även om ett samarbete med bl. a. rikspolisstyrelsen och brottsförebyggande rådet ofta torde te sig naturligt.

Den förut nämnda polisberedningen har att behandla olika, principiella frågor rörande polisutbildningen, bl. a. såvitt gäller samordning mellan polis- och högskoleutbildningen (se kommittéberättelsen 1982 del II s. 134).

Utskottet anser att det – såsom uttalades i samband med förra årets polisreform – återstår åtskilligt att uträtta inom det forskningsfält som berörs i motionerna, och utskottet instämmer i vad som sägs i motionerna 717 och 2018 om att polisarbetet med hänsyn till dess viktiga funktioner i samhället motiverar särskilda forskningsinsatser. Utskottet anser också att det därför kan finnas skäl för att en professur i ämnet inrättas eller att forskningsverksamheten på området på annat sätt förstärks. Ett sådant ställningstagande ligger också i linje med statsmakternas allmänna satsningar på en förstärkning av forskningen (jfr prop. 1981/82: 100 bilaga 12 s. 368 och prop. 1981/82: 106).

Med hänsyn till denna frågas anknytning till polisberedningens arbete såvitt gäller samordning mellan polis- och högskoleutbildningen bör den enligt utskottets mening närmare övervägas av polisberedningen. Erforderlig medelsanvisning får ske i ett senare sammanhang.

Vad utskottet här med anledning av motionerna 717 och 2031 uttalat om polisforskning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottets ställningstagande innebär att motion 1224 i här behandlad del avstyrks.

Polisutbildning om diabetes m.m.

I motion 1702 begärs ett tillkännagivande av riksdagen om behovet av förbättrad utbildning för polismän om diabetes och insulinkänningar. I motionen erinras om att människor kan drabbas av ett akut sjukdomstillstånd ute på gatan eller på annan allmän plats och att det då ofta rör sig om hjärtinfarkt, hjärnblödning, epilepsi eller diabetes. I anslutning här till lämnas uppgifter av innebörd att polisen ofta missbedömer sådana situationer och uppfattar dem som utslag av berusning. Utbildningen måste därför enligt motionärerna bli bättre. Detta gäller både grundutbildningen och fortbildning för vidmakthållande av kunskaperna.

Att vissa sjukdomar kan framkalla omtöckningstillstånd som lätt kan förväxlas med berusning har man inom polisen sedan länge varit medveten om. På olika sätt, främst genom utbildning och information, har rikspolisstyrelsen riktat polismyndigheternas uppmärksamhet här på. Redan år 1966 meddelade rikspolisstyrelsen särskilda anvisningar rörande omhändertagande, förvaring och vård av berusade eller eljest omtöcknade personer. I anvisningarna angavs bl. a. lämpliga åtgärder för fall då personer drabbats av epileptiskt anfall, sockerkoma, insulinchock eller insulinkänningar. Dessa anvisningar omarbetades år 1976 och intogs som bilaga till rikspolisstyrelsens föreskrifter för verkställighet av lagen om omhändertagande av berusade personer m.m. De utformades i nära samråd med socialstyrelsen. Berörda organisationer, bl. a. Svenska Diabetesförbundet, gavs också tillfälle att komma med synpunkter. Rikspolisstyrelsen lät år 1978 trycka anvisningarna i en särskild publikation benämnd "Hur man känner igen och bör handla vid vissa akuta tillstånd och vissa sjukdomar". Publikationen med anvisningarna har tilldelats samtliga polismän.

Rikspolisstyrelsen föreskrev i oktober 1976 att all polispersonal skulle utbildas i tillämpningen av bl. a. lagen om omhändertagande av berusade personer m.m. som trädde i kraft den 1 januari 1977. Samtliga polismän beräknades genomgå regional/lokal utbildning omfattande tre timmar. Verkställighetsföreskrifterna till lagen med tillhörande anvisningar beträffande åtgärder vid vissa akuta tillstånd och sjukdomar behandlades bl. a. vid denna utbildning.

I polisens grundutbildning (grundkursen) ges en ingående undervisning om diabetes och andra här nämnda sjukdomstillstånd såväl i ämnet sjukvård och rättsmedicin (4 timmar) som i ämnena ordningspolistjänst—övervakning och ordningspolistjänst—trafik.

Utskottet vill till en början framhålla att motionen riktar uppmärksamheten på ett medicinskt och socialt problem som berör ett stort antal människor. Utskottet kan också så till vida instämma i tankarna bakom motionsyrkandet att utskottet finner det angeläget att samhället tar på sig ett ansvar för informationsinsatser om de olika sjukdomstillstånd det här är fråga om, riktade både till allmänheten och till dem som i tjänsten kan komma i närmare kontakt därmed.

När det gäller de mera speciella förslag som förs fram i motionen vill utskottet rent allmänt uttala att det självklart är av största vikt att misstag av det slag motionärerna berör undviks. Utskottet har tagit del av en detaljerad redovisning för uppläggnings- och undervisningsdelen vid polis- och högskolan om diabetes liksom av de föreskrifter och andra publikationer i ämnet som används inom polisverksamheten. Utskottet, som utgår från att rikspolisstyrelsen är beredd att ta de initiativ till ytterligare information och utbildning som utvecklingen kan påkalla, finner att skäl saknas till någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionen.

Övrigt

Vad departementschefen anför under förevarande anslag föranleder inget särskilt uttalande från utskottets sida, och utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning.

Utskottets hemställen

Utskottet hemställer

1. *beträffande polisforskning*
att riksdagen med anledning av motion 1981/82: 717 och motion 1981/82: 2031 i denna del (yrkande 5) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför i detta hänseende,
2. *beträffande polisutbildning om diabetes m. m.*
att riksdagen avslår motion 1981/82: 1702.
3. *beträffande medelsberäkningen*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82: 1224 i denna del (yrkande 1) till Rikspolisstyrelsen för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 216 512 000 kr.

2. **Statens kriminaltekniska laboratorium.** Regeringen har under punkt B 3 (s. 40–42) föreslagit riksdagen att till Statens kriminaltekniska laboratorium för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 17 833 000 kr.

Utskottet

Regeringens förslag under denna punkt innebär en ökning av anslaget med 3 646 000 kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår. En engångsanvisning om ca 1,4 milj. kr. har beräknats för inköp av utrustning som skall användas bl. a. vid analyser av blandnarkotika och vid analyser vid misstanke om miljöbrott. I övrigt hänför sig uppräkningsdelen av anslaget framför allt till ökade lönekostnader. Några nya tjänster föreslås inte bli inrättade.

Laboratoriet fyller en viktig uppgift i samhällets insatser mot framför allt den grövre brottsligheten. Kriminaltekniken får en allt större betydelse för

att åstadkomma bevisning i brottmål, samtidigt som satsningarna på att bekämpa narkotikabrottsligheten och annan grövre brottslighet ökar. De nu nämnda förhållandena torde vara de främsta skälen till att också antalet ärenden hos laboratoriet har ökat. Enligt vad som upplyses i budgetpropositionen har sålunda t. ex. antalet narkotikaärenden under budgetåret 1980/81 ökat med ca 62 %. Det erinras i budgetpropositionen om att personalläget vid laboratoriet är bekymmersamt.

Mot bakgrund av den beskrivna situationen har det enligt vad departementschefen uppger inte varit möjligt att tillämpa huvudförslaget om besparing på anslaget till laboratoriet. Rikspolisstyrelsens framställning om bl. a. inrättande av nya tjänster vid laboratoriet tillgodoses likväl inte.

Utskottet har i samband med de två senaste årens behandling av anslagen till laboratoriet uttalat att det är angeläget att effekterna av de ökade satsningarna mot narkotikabrottsligheten inte motverkas av bristande personella resurser hos laboratoriet. Det sagda har enligt utskottets uppfattning alltför aktualitet.

Utskottet anser det otillfredsställande att de ekonomiska resurserna måste begränsas i ett läge då ärendeökningen i sig är besvärlig nog. Med hänsyn till angelägenheten av de övriga anslagsbehov som måste tillgodoses anser utskottet dock – om än med viss tvekan – att regeringens medelsberäkning under denna punkt får godtas. Härvidlag förutsätter utskottet att utvecklingen under budgetåret av arbetsbelastningen vid laboratoriet noga följs och att laboratoriet, när så behövs, i särskild ordning tillförs extra resurser.

Utskottet hemställer

att riksdagen till *Statens kriminaltekniska laboratorium* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 17 883 000 kr.

3. Gemensam kontorsdrift m. m. inom kvarteret Kronoberg. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 8 (s. 53 och 54) och hemställer att riksdagen till *Gemensam kontorsdrift m. m. inom kvarteret Kronoberg* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

4. Diverse utgifter. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 9 (s. 54 och 55) och hemställer att riksdagen till *Diverse utgifter* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

5. Byggnadsarbeten för polisväsendet. Regeringen har under punkt B 10 (s. 55 och 56) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för polisväsendet inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen,
2. till Byggnadsarbeten för polisväsendet för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 32 000 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82: 1700 av Margareta Andrén (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts gällande ombyggnad av polishuset i Solna.

I motion 1981/82: 1701 av Åke Gustavsson (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nybyggnad av polishus i Nässjö.

Utskottet

Regeringens förslag under förevarande punkt innebär bl. a. att 15 mil. kr. får disponeras under budgetåret 1982/83 för inlösen av polishus som har uppförts efter kommunala eller enskilda åtaganden, att kostnadsramarna för pågående byggnadsprojekt ändras på grund av den allmänna byggnads-kostnadsstegringen samt att kostnadsramar förs upp i investeringsplanen och medel beräknas för nya förvaltningsbyggnader i Arvidsjaur och Sandviken med lokaler för polisen och andra myndigheter. Departementschefen anmäler vidare planer på en ny förvaltningsbyggnad i Trelleborg med lokaler för bl. a. polisen. Projektet anges vara angeläget bl. a. med anledning av bristen på häktesplatser i regionen.

I motionerna 1700 och 1701 framställs yrkanden som gäller om- resp. nybyggnad av polishus i Solna och Nässjö. Yrkandena motiveras framför allt med att de nuvarande lokalerna är mycket otillfredsställande både från personalens synpunkt och för den allmänhet som kommer i kontakt med dem.

Frågorna om ombyggnad av polishuset i Solna och om nybyggnad i Nässjö är båda aktualiserade hos regeringen. Beträffande Nässjö är projekteringen klar och ärendet är beroende av regeringens prövning. I samma läge befinner sig andra nybyggnadsprojekt, t. ex. såvitt gäller Mölndal och Mjölby. I fråga om Solna – liksom i fråga om andra ombyggnadsprojekt – pågår f. n. projektering.

Som framgår av det anförda är byggnadsprojekten för både Solna och Nässjö aktuella för regeringen. Detsamma gäller emellertid beträffande ett antal andra orter i landet, där behov av nya eller renoverade lokaler för polisen också föreligger. Det är inte möjligt för utskottet att prioritera projekten för de i motionerna angivna orterna utöver vad som gjorts genom regeringens projekteringsbeslut. Med hänsyn till arbetsförhållandena i de nuvarande lokalerna i både Solna och Nässjö vill utskottet dock uttala att utskottet förutsätter att byggnadsarbetena sätts igång snarast möjligt. Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till motionerna.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens begäran om bemyndigande att besluta om byggnadsarbeten inom angivna kostnadsramar och godtar regeringens förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer

1. beträffande *ombyggnad av polishus i Solna*
att riksdagen avslår motion 1981/82: 1700,
2. beträffande *nybyggnad av polishus i Nässjö*
att riksdagen avslår motion 1981/82: 1701,
3. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten för polisväsendet inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen,
4. att riksdagen till *Byggnadsarbeten för polisväsendet* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 32 000 000 kr.

Stockholm den 16 mars 1982

På justitieutskottets vägnar

BERTIL LIDGARD

Närvarande: Bertil Lidgard (m), Lisa Mattson (s), Eric Jönsson (s), Hans Petersson i Röstånga (fp), Björn Körlof (m), Lilly Bergander (s), Gunilla André (c), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Göte Jonsson (m), Helge Klöver (s), Ella Johnsson (c), Bonnie Bernström (fp), Maja Bäckström (s), Maj Pehrsson (c) och Ulla-Britt Åbark (s).

